

Силабус курсу

Теоретичні та прикладні проблеми сучасної лінгвістики

Освітній ступінь: магістр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.02 Середня освіта. Мова та література (німецька)

Спеціалізація: 014.022 Середня освіта (Німецька мова і література)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Німецька мова і література)

Кількість кредитів: 4

Рік підготовки, семестр: 2 рік, 3 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: п'ятниця, 12.45-15.40, ZOOM

Консультації: четвер, 14.20-15.40, ZOOM

Мова викладання: німецька

Керівник курсу

канд. філол. наук, доц. Яцюк Іван Ярославович

Контактна інформація E-mail: yatsyuk.iv@tnpu.edu.ua Тел.: 0352-43-58-31 (деканат)

Анотація дисципліни

Матеріал вибіркової дисципліни «Теоретичні та прикладні проблеми сучасної лінгвістики» покликаний сформувати у студентів цілісну картину актуальних проблем мовознавства на сучасному етапі його розвитку, сприяти формуванню у них необхідного дослідницького потенціалу для здійснення власного наукового пошуку. Відповідно до цього метою викладання предмету, з одного боку, є висвітлення актуальних мовознавчих проблем, шляхів і підходів до їх вирішення, а також розгляд перспективних лінгвістичних досліджень теоретичного і прикладного характеру, над якими зараз працюють учені-лінгвісти. З іншого боку, вивчення матеріалу дисципліни передбачає формування у студентів розуміння необхідності, безперервності і послідовності наукового пошуку у мовознавстві як одній із найважливіших гуманітарних наук та їх мотивацію до проведення самостійних лінгвістичних досліджень.

Навчальні змісти дисципліни поєднані єдиною концепцією на основі положень і норм щодо підготовки фахівців зазначених спеціальності та спеціалізації і повністю відповідають профілю чинної освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Основні напрямки мовознавчих розвідок і розробка актуальних теоретичних проблем		
1.	Теоретичне мовознавство	Знання основних концепцій та проблематики сучасного мовознавства, стану їх розробки, уміння

	на сучасному етапі	висвітлити їх основні засади та положення, критично оцінити їх значення і роль для розвитку лінгвістики
2.	Проблема співвідношення мови і мислення	Знати основні підходи до питання співвідношення між мовою і мисленням, їх дискусійні аспекти, вміти на основі синтезу набутих за цією темою знань обґрунтувати власну точку зору на взаємозв'язок мови і мислення, уміти застосовувати набуті знання для опрацювання нових концепцій і моделей
3.	Дихотомія мови і мовлення: Аспекти проблеми	Розуміння природи дихотомії між мовою і мовленням, їх нерозривного зв'язку та взаємообумовленості, знання історичних аспектів дослідження їх співвідношення, питання первинності / вторинності цих явищ, уміння аргументовано пояснити стан дослідження проблеми сучасними мовознавцями.
4.	Семантична система мови	Знання проблематики співвідношення між свідомістю, знанням і мовним значенням, уміння висвітлювати дискусійні питання теорії мовного значення, обґрунтовувати власну позицію щодо цього, знання типів мовних значень та здатність їх компетентної характеристики, спроможність використання набутих знань у ,
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Суспільна сутність мови, проблеми прикладної лінгвістики і методології сучасного мовознавства		
5.	Галузі прикладної лінгвістики та її проблематика	Знання відмінностей трактування завдань і функцій прикладної лінгвістики у вітчизняному та західному мовознавстві. Розуміння універсальності прикладних лінгвістичних досліджень як застосування наукових знань про будову і функціонування мови в нелінгвістичних наукових дисциплінах і в різноманітних сферах практичної діяльності людини, а також теоретичне осмислення такої діяльності. Вміння обґрунтовано охарактеризувати основні аспекти таких досліджень та їх результати.
6.	Основні аспекти комп'ютерної лінгвістики	Знання і спроможність охарактеризувати предмет, завдання, основні напрямки дослідження та методологічні засади комп'ютерної лінгвістики. Розуміння актуальності досліджень у галузі прикладної лінгвістики у контексті розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій, електронної обробки інформації, розробки комп'ютерних моделей мови та штучного інтелекту. Мотивація студентів генерувати реалістичні концепції та ідеї на основі засвоєних за темою знань.
7.	Методи лінгвістичних досліджень на сучасному етапі розвитку мовознавства.	Знання основних методів дослідження, які використовуються в сучасному мовознавстві, усвідомлення природи їх класифікації, розуміння особливостей їх застосування у конкретних розділах лінгвістики, розвиток вміння укласти оптимальну комбінацію дослідницьких методів для її використання при опрацюванні власних наукових тем і розвідок.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
----------------------------	---------------------------------

ЗК 1	Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузях лінгвістики, літературознавства та методики навчання іноземних мов і культур, уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та приймати конструктивні рішення на основі сформованих загальнолюдських цінностей.
ЗК 2	Здатність до осмислення предметної галузі (лінгвістика, літературознавство, методика навчання іноземних мов і культур) та розуміння специфіки професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність системно застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в професійній і науковій діяльності.
ЗК 4	Здатність до застосування інтегрованих знань та здобутих компетентностей в широкому діапазоні можливих місць працевлаштування та повсякденному житті, до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 5	Здатність до проведення досліджень, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, моделювати проекти автономно чи в команді, мотивувати людей та досягати спільної мети.
ЗК 6	Здатність до міжособистісної взаємодії, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, толерантного ставлення до різних точок зору в умовах полікультурного, варіативного середовища, співпраці в міжнародному контексті.
ЗК 7	Здатність до письмової та усної комунікації державною та іноземними мовами у всіх різновидах соціальних та культурних контекстів та професійної діяльності, збагачення власного мовлення.
ЗК 8	Здатність планувати та управляти часом, діагностувати власні стани та почуття для забезпечення ефективної та безпечної професійної діяльності, виробляти власну стратегію і тактику професійної поведінки та особистісного зростання, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу і підприємливість, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
ЗК 9	Здатність вчитися, бути сучасно навченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя.
ФК 1	Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
ФК 2	Здатність критично осмислювати сучасну термінологію, наукові поняття, концепції, методи, технології і засоби навчання іноземних мов і культур, розкривати загальні тенденції, закономірності розвитку методики навчання іноземних мов і культур як науки.
ФК 3	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
ФК 4	Здатність вирішувати комплексні проблеми у галузі професійної діяльності на підґрунті концептуальних і методологічних знань з лінгвістики, літературознавства, методики навчання іноземних мов і культур, психології і педагогіки вищої школи, методики викладання дисциплін у вищій школі з дотриманням принципів

	науковості та інтеграції.
ФК 5	Здатність застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасних методик і освітніх технологій для формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти.
ФК 6	Здатність формувати в учнів і студентів уміння користуватися метамовою лінгвістики, літературознавства та перекладу, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних та літературознавчих аналізів.
ФК 7	Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі освіти.
ФК 8	Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів та студентів необхідні мовні та мовленнєві компетентності.
ФК 11	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраних галузях фахових методик та філологічних досліджень, усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у цих галузях, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
ФК 12	Здатність застосовувати методологію провадження освітньої діяльності: особистісно зорієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, системного, цілісного та праксеологічного підходів.
ФК 15	Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та Інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.
ПРН 1	Знання та тлумачення сучасної термінології, наукових понять, законів, концепцій, учень і теорій, методів дослідження мови, літератури та перекладу. Розуміння та тлумачення загальних тенденцій, закономірностей розвитку гуманітарних наук, їх ролі у формуванні наукової картини світу.
ПРН 2	Знання теорії та методики навчання іноземних мов і культур, інноваційних та інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій навчання. Розуміння та тлумачення загальних тенденцій, закономірностей розвитку психології та педагогіки вищої школи.
ПРН 3	Знання та розуміння стратегії сталого розвитку та сутності взаємозв'язків між мовою та людиною як соціальною істотою.
ПРН 4	Знання методології наукового пізнання як концептуальної основи професійної діяльності викладача гуманітарних наук, розуміння динаміки розвитку сучасних наукових теорій, що оновлюють методологію дослідження мови, літератури, перекладу та навчання іноземних мов і культур.
ПРН 8	Уміння інтегрувати методи емпіричного та теоретичного рівнів пізнання в освітньому процесі, застосовувати спостереження, зіставлення й протиставлення фактів і явищ, нового з відомим, структурування, систематизацію та категоризацію інформації, використовувати індукцію, дедукцію, абстрагування,

	конкретизацію, аналіз, синтез на рівні, необхідному для вирішення науководослідних завдань та проблем професійної діяльності викладача німецької і другої іноземної мов та зарубіжної літератури.
ПРН 9	Уміння аналізувати з наукової точки зору фундаментальні гносеологічні, соціальні, культурні, філологічні, педагогічні та психологічні явища і процеси, використовувати методологію цих сфер знання у різних видах професійної діяльності.
ПРН 10	Уміння конструювати моделі явищ та процесів лінгвістичних та освітніх систем, планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукові теоретичні і прикладні дослідження у конкретній філологічній галузі та галузі фахових методик, обґрунтовувати їх результати та прогнозувати наслідки відповідних дій.
ПРН 11	Здатність працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміння користуватися електронними словниками, здійснювати пошук якісних методичних матеріалів у мережі Інтернет.
ПРН 13	Уміння застосовувати здобуті компетентності в широкому діапазоні можливих місць працевлаштування та повсякденному житті.
ПРН 17	Уміння актуалізувати власний потенціал, проектувати та реалізувати власні освітні траєкторії особистісного зростання з високим рівнем автономності, оцінювати результати своєї праці.
ПРН 18.	Уміння адаптуватись та діяти в новій ситуації, діагностувати власні стани та почуття для забезпечення ефективної та безпечної професійної діяльності.

Літературні джерела

1. Актуальні проблеми іноземної філології: лінгвістика та літературознавство : міжвузівський збірник наукових статей. Вип. 6. ч. 2. Бердянськ : БДПУ, 2011. 294 с.
2. Бацевич, Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2009. 376 с.
3. Бацевич, Ф.С. Філософсько-методологічні засади сучасної лінгвістики: спроба обґрунтування. Мовознавство. 2006. № 6. С. 33-40.
4. Бобкова, Т. В. Історичні та концептуальні передумови корпусної лінгвістики // Наукові записки Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Сер. Філологічні науки. 2014. Кн. 2. С. 13–17.
5. Волошин, В. Г. Комп'ютерна лінгвістика : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Суми : Університетська книга, 2004. 382 с.
6. Карпенко, Ю. О. Вступ до мовознавства: підручник для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., стер. Київ : Академія, 2009. 336 с
7. Корпусна лінгвістика: монографія / В.А Широков, О.В. Бугаков, Т.О. Грязнухіна [et al.]. Відп. ред. В.А. Широков. НАНУ, Український мовно-інформаційний фонд. Київ : Довіра, 2005. 472 с.
8. Кочерган, М.П. Загальне мовознавство. Підручник. К.: Видавн. центр «Академія», 2003. 464 с.
9. Левицький В.В. Семасиология. Вінниця : Нова книга, 2006. 512 с.
10. Проблеми загального, германського та слов'янського мовознавства : збірник наукових праць : до 70-річчя професора В. В. Левицького / наук. ред. Г. Альтманн та ін. Чернівці : Книги–XXI, 2008. 528 с.
11. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. К.: Знання, 2004. 328 с.

12. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики К.: Вид-во українського Фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
13. Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : збірник наукових праць. Вип. 24 / ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Відп. ред. І. В. Сабадош.. Ужгород : Ужгородський нац. ун-т, 2019. 100 с.
14. Bartschat, B. Methoden der Sprachwissenschaft : Von Hermann Paul bis Noam Chomsky. Berlin : Erich Schmidt Verlag, 1996. 188 S.
15. Einführung in die synchrone Sprachwissenschaft- Hrsg. von Peter Ernst. Wien: Edition Praesens, 1997.
16. Löbner, S. Semantik. Eine Einführung. Berlin, New-York: Walter de Gruyter, 2003. 387 S.
17. Schwarz, M.; Chur, J. Semantik. Ein Arbeitsbuch. 2., überarbeitete Auflage. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1996. 223 S.
18. Schwarz, Monika. Einführung in die Kognitive Linguistik. 2., überarb. und aktualisierte Aufl. Tübingen, Basel: Francke-Verlag, 1996. 238 S.
19. Zebrowska, E u.a.. Linguistik. Eine Einführung für Germanistikstudenten. Olsztynie: UWM, 2009. 196 S.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, відрядження тощо).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 5-7) усне опитування, тести, завдання	30
ІНДЗ (реферат з презентацією, теми 1-7)	10
Екзамен (теми 1-7) – тести, завдання	20